

Balanites (Balanites)

čeleď: Zygophyllaceae

Roste v podobě trnitého keře nebo stromu. Trny mohou být jednoduché i větvené. Listy jsou střídavé, vyrůstají ve spirále, 2četné a vlastní lístky kožovité až prakticky sukulentní. Květenstvím je hustý úžlabní vrcholík, vlastní květy jsou oboupohlavné, mají 5 kališních i korunních lístků a 10 tyčinek. Plodem je dužnatá peckovice obsahující 1 semeno.

Balanites aegyptiaca

oblasti: Egypt, Izrael, Sikkim

Roste v Africe až Indii v podobě stálezeleného stromu. Dorůstá výšky 3 - 12 (i 15)m. Borka je hladká, zelená anebo rozpraskaná, šedá až tmavěhnědá. Trny jsou jednoduché, zelené a dlouhé až 8cm. Větve jsou v mládí šedo zelené, křehké, zeleně až žlutě trnité. Listy jsou 2četné, vlastní lístky mírně obvejčité, mírně asymetrické, zelené, kožovité, v mládí ochlupené, dlouhé 1,5 - 6cm, široké 0,5 - 4cm, báze zúžená, řapíky jsou dlouhé 0,5 - 2cm a řapíčky do 5mm. Květenství je prakticky okoličnatý vrcholík velikosti 1,5 - 3,5cm, vlastní květy mají 7mm stopku, barvu žlutozelenou, kališní lístky podlouhlé, vně ochlupené, dlouhé 3mm, široké 1,5mm a korunní lístky jsou podlouhlé. Plodem je červená až žlutočervená eliptická bobule délky 2,8 - 6cm a šířky 1,2 - 4cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. *aegyptica*/*B. suckertii* - lístky v mládí drobně ochlupené; květenství chudé až bohaté, objevuje se na ztrnovatělých uzlinách
- var. *pallida*/*B. racemosa* - lístky drobně plstnaté; květenství 1 - 5tičetné, objevuje se na ztrnovatělých kolénkách

Nemá specifické nároky na půdu, dokáže přežít záplavy i oheň.

Balanites angolensis

oblasti: Angola, Botswana, Namibie

Roste v Angole, Botswaně a Namibii v podobě menšího poloopadavého stromu nebo keře. Dorůstá výšky do 8m. Borka je zelená až žlutozelená. Větve jsou v mládí ochlupené. Trny mají délku do 9cm. Listy jsou střídavé, 2četné, vlastní lístky jsou kožovité, žlutozelené a dlouhé 1,2 - 1,7cm. Kvete žlutozelenými až bělavými květy s 5ti kališními lístky a 5ti korunními lístky. Plodem je eliptická oranžová bobule délky 3cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *angolensis* - Angola, Botswana
- subsp. *welwitschii* - východní Namibie

Balanites glabra

oblasti: Etiopie, Keňa, Somálsko, Tanzánie

Roste v Somálsku, Etiopii, Keni a Tanzánii v podobě keře nebo stromu. Dorůstá výšky 3 - 9 (i 10)m. Borka je šedá až šedo zelená a trny mají délku až 15cm. Listy jsou dužnaté, 2četné, vlastní lístky

jsou obvejčité až mírně lopatkovité nebo eliptické, zakulacené až přišpičatělé, dlouhé 2 - 6,2cm, široké 1 - 3,8m a báze je klínovitá. Květenstvím je úžlabní 4 (i 5)tičetný svazeček, vlastní květy jsou zelené až žlutozelené, kališní lístky dlouhé 4 - 5mm, korunní lístky jsou úzce obvejčité a dlouhé 5 - 6mm. Plodem je oranžová až světlečervená eliptická bobule délky 2,5 - 3,6cm a šířky 1,2 - 2cm.

Balanites maughamii

oblasti: Jihoafrická Republika (JAR)

Roste v jižní Africe v podobě stromu. Dorůstá výšky 8 - 20m. Borka je šedá a hladká. Větve jsou v mládí klikaté, trny jsou vidlicovité, zelené a dlouhé. Listy jsou 2četné, vlastní lístky vejčité až prakticky kulaté, zakulacené, tmavě šedozelené, v mládí ochlupené, kožovité, dlouhé 2,5 - 9cm, široké 2 - 6cm, báze široce zúžená, spodní strana ochlupená, řapíčky jsou krátké a řapíky jsou dlouhé do 7cm. Květenstvím je úžlabní 3 - 7mičetný hustý svazeček, vlastní květy jsou žlutozelené, široké do 2cm a korunní lístky jsou vně ochlupené. Plodem je nažloutlá jedlá bobule délky 3 - 5cm a šířky 2 - 3cm.

Balanites pedicellaris

oblasti: Etiopie, KwaZulu-Natal, Somálsko

Roste od východní Afriky po JAR v podobě keře nebo stromu s kulovitou korunou. Dorůstá výšky 1 - 6 (i 9)m. Kmen je žlábkovaný. Borka může být hladká i drsná, korkovitá a šedá. Větve jsou nažloutlé až šedozelené a trny mají délku 12 - 14cm. Listy jsou 2četné, vlastní lístky jsou dužnaté, obvejčité až lopatkovité, zakulacené, v mládí ochlupené, přisedlé, dlouhé 1 - 4cm, široké 0,7 - 3cm, báze klínovitá a řapíky jsou dlouhé 1,5 - 6mm. Květenstvím je krátký vrcholík, vlastní květy jsou nazelenalé až zelenobílé, kališní lístky jsou dlouhé 3 - 6mm, korunní lístky jsou eliptické až mírně kopinaté a dlouhé 5 - 9mm. Plodem je žlutá eliptická až prakticky kulatá jedlá bobule délky 1,8 - 3cm a šířky 1,8 - 2cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. pedicellaris - lístky větší, méně ochlupené; stopky květů delší než 1cm
- subsp. somalensis/B. somalensis var. cinereocorticata - Somálsko, zpravidla nízký hustě trnitý keř; lístky zpravidla hustě drobně plstnaté, dlouhé 0,3 - 2,5cm; květy mají 0,5 - 1cm stopku

Balanites rotundifolia

oblasti: Jemen, Somálsko, Súdán

Roste od Somálska po Súdán a v Jemenu v podobě keře nebo stromu. Dorůstá výšky (0,5 -) 2 - 5 (i 10)m. Borka je šedá, drsná, korkovitá a trny jsou dlouhé 3 - 8cm. Listy 2četné, vlastní lístky jsou dužnaté, obvejčité až prakticky kulaté, zakulacené až prakticky uťaté, ochlupené, dlouhé 1 - 6,5cm, široké 1 - 4,8cm a báze klínovitá nebo zakulacená. Květenstvím je několikačetný svazeček, vlastní květy jsou nazelenalé až nažloutlé, kališní lístky jsou dlouhé 3,5 - 5,5mm a korunní lístky jsou mírně obvejčité, dlouhé 5 - 7mm. Plodem je oranžová až žlutooranžová eliptická až vejčitá bobule délky 2 - 3,5cm a šířky 1,8 - 2,8cm.

Balanites roxburghii

oblasti: Rádžastán

Druhové jméno bylo vybráno na počest skotského botanika jménem William Roxburgh. Roste v Indii.

Vyhovuje mu písčité půda.

Balanites triflora

Balanites wilsoniana

oblasti: Angola, Demokratická Republika Kongo (Zair), Ghana, Libérie, Tanzánie, Uganda

Roste v Ghaně, Ugandě, Tanzánii, Demokratické Republice Kongo a na jih po Angolu v podobě stálezeleného stromu s asymetrickou korunou. Dorůstá výšky až 30 - 40m při průměru kmene 1m. Borka je šedá, hladká nebo drsná a trny jsou dlouhé do 15cm (na fertálních větvích zpravidla chybí). Listy jsou 2četné, vlastní lístky jsou vejčité, zašpičaté, dlouhé 5 - 10cm, široké 3 - 3,5cm a báze je klínovitá až zakulacená. Květenstvím je hustý svazeček nebo vrcholík, vlastní květy jsou žlutozelené a korunní lístky mají délku 6 - 7mm. Plodem je žlutá bobule délky 6 - 10cm.

Balanites wilsonianus

Další informace:

<http://databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=1575>

<https://www.rostliny.net/>